

Közel száz évvel ezelőtt a kényelem és az egyszerűség jegyében épült meg a Gödöllői Királyi Kastélyban Erzsébet királyné verandája. A szükséges rekonstrukció tervei már 1992-ben elkészültek, de a kastély felújítási munkálatai nyomán most jött el a pontos újjáépítés ideje, amellyel együtt visszanyeri eredeti formáját a szomszédos szárny romos homlokzata és a „királyné kertje” is.

A gödöllői kastélyt és uradalmat az országgyűlés döntése nyomán a magyar állam vásárolta meg 1867-ben. A döntés értelmében a kastély és 120 holdas parkjának használati joga a mindenkori magyar uralkodót illette meg, fenntartása és fejlesztése az uradalom jövedelmeiből történt.

Rohammunkában még ugyanebben az évben alkalmassá tették az épületet az uralkodói használatra. Erzsébet királyné lakosztálya a déli oldalon volt: az emeleti, szalonból, írószobából, öltöző- és hálósobából álló részt csigalépcsővel kapcsolták a földszinti három szalonhoz. Ezek mentén, a déli homlokzatra támaszkodva szintén ekkor épült az a fából ácsolt veranda, amely összeköttetést jelentett a déli előkert („a királyné kertje”, vagy „kamarakert”), valamint – az egyik szélső kijáratánál induló fedett folyosón át – a lovarda és az istálló felé.

Az ekkoriban divatos, „svájci stílusú” építményt Ferdinand Kirschner udvari építész tervezte, aki a kastély egyéb részeinek funkcionális átalakításával is foglalkozott ez időtájt. Igényes díszítése a fennmaradt fotókon kevéssé látható, mivel a rá futtatott vadszőlő lombja szinte teljesen elfedi. Szerencsére azonban ennél többet is tudunk külsejéről, hiszen megmaradtak az eredeti tervek, amelyeken ráadásul nyomon követhetjük a későbbi változtatásokat, átépítéseket is. Többször megváltozott az épületből a verandára vezető ajtók helye, valószínűleg a szobák változó funkciójú használata miatt, sőt 1893-ban a főhomlokzathoz közelebb eső oldalon, a tetőn emeleti teraszt alakítottak ki. Erre a teraszra az Erzsébet-lakosztály és a Ferenczy Ida lakása közötti, korábban felolvasó szobaként említett helyiségből lehetett kijutni. Tetőt nem készítettek hozzá, de napvédő ponyvával lehetett árnyékolni. A feltehetően előregedett, és lakója halála után funkcióját veszített kiegészítést 1917-ben bontották le.

Az elmúlt időszakban mégsem merült feledésbe ez a szép, Erzsébet királynét idéző részlete a kastélynak. Már a legelső rekonstrukciós tervek is számoltak visszaállításának lehetőségével. Nemcsak azért, mert a megmaradt tervek alapján pontosan újraépíthető, és a kissé egyhangú oldalhomlokzatot játékonyan kiegészíti és díszíti, hanem azért is, mert a királyi pár egyszerűsége, kényelemre való törekvésének olyan megnyilvánulását láthatjuk benne, amit egyébként a lakosztályok kialakítását vizsgálva is sokszor felfedezhetünk. Az eredetileg főként reprezentációra törekedő épület a királyi használat évtizedeiben lakályosabbá, funkcionálisabbá vált lakói igényeihez alkalmazkodva, és ezzel hozzájárult, hogy az eredeti szándék szerint gyakori itt-tartózkodásra bírja, a hazához kösse az uralkodópárt.

A kastély jelenleg folyó felújítási szakaszában végre megvalósulhat a veranda újjáépítése is. A terveket Dr. Máté Zsolt már 1992-ben elkészítette. A régi mértékrendszerben (öl, láb, hüvelyk) méretezett eredeti rajzokat méterrendszerbe tette át, majd az így elkészített rajzot egybevetette a homlokzati falkutatások során talált építési nyomokkal, gerendafészkekkel. Ezek helye egyértelműen igazolta, hogy az 1867-ben készült épületet pontosan a megtalált tervek szerint

építették meg. A terasz alapozása az 1998-as építési szakaszban készült el, az épület pedig nyár elejére lesz kész. Ezzel egy időben megújul a szomszédos szárny eddig romos homlokzata, és a „királyné kertje” eredeti szépségét idézi majd fel a 21. század látogatói számára.

A Gödöllői Királyi Kastély komplex, környezetbarát üzemeltetését lehetővé tevő újjáépítése és családbarát szolgáltatásokkal történő fejlesztése – KMOP 3.1.1/E – során "betonban és aranyban mérve" - vagyis méretét és az anyagiakat illetően - felújításának legjelentősebb szakaszához érkezett az ódon épületegyüttes. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében 1.457.192.363 Ft összegű támogatással megvalósuló beruházás összköltsége 1.660.000.000 Ft, amelyből 52.000 négyzetméter park és 1.600 négyzetméter belső tér nyeri vissza régi pompáját. 2009. július 1-jén kezdődtek meg a munkálatok. Az épület és a tájképi romantikus kert rehabilitációja a tervek szerint halad. A tél folyamán a belső terek - a Rudolf- és a Gizella-szárny - születnek újjá. Jelenleg a kastélyhoz tartozó épületállománynak mindössze a negyede látogatható, a mostani felújításnak köszönhetően - a királyi gyermekek lakosztályainak, az Erzsébet-verandának, a Sörpincének és a Horthy-bunkernek a rehabilitációjával - ez a terület 10%-kal lesz nagyobb, amit 2010 nyarán vehet birtokba a nagyközönség. Már most gondolnak a 2010 folyamán elkészülő új múzeumi és közönségterek miatt várható látogatólétszám-emelkedésre. A januári zárva tartást követően nyitás óta nagyobb, kényelmesebb ruhatár és információs iroda várja a kastély vendégeit. A nők és a családok kastélya múzeum, programhelyszín, koncertek és színelőadások otthona, rendezvényközpont, amelyet mindenkinek látni kell.

Irányító Hatóság: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (www.nfu.hu)

Közreműködő Szervezet: Pro Régio Közhasznú Nonprofit Kft. (www.proregio.hu)

A Gödöllői Királyi Kastély Magyarország legnagyobb barokk kastélya, amelyet az 1730-as években Grassalkovich Antal építtetett. A hatalmas, 8 szárnyból álló épületegyüttest 1867-ben koronázási ajándékként lett a királyi pár kedvelt pihenőhelye. Erzsébet királyné, Sisi több időt töltött itt, mint bárhol máshol, több mint 2000 éjszakát. A két világháború között Horthy Miklós kormányzó nyári rezidenciája volt az épületegyüttes, ahol a családi pihenések mellett vadászatokat és diplomáciai fogadásokat is tartottak. A második világháborút követő szerencsétlen hasznosítási formák – idősök otthona, szociális lakások, szovjet laktanya - a kastély állapota leromlott. Bár már a 80-as években megkezdődtek, igazán csak a rendszerváltást követően gyorsultak fel a felújítási munkálatok. Ennek eredményeként 1996-ban nyílt meg az első néhány látogatható szoba.